

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foaie socială-culturală.
Apare în fiecare Sâmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Cultura Româncelor.

Distinsul nostru fruntaș din metropola Banatului, d-nul *Emanuil Ungureanu*, relevă într'un primarticol documentat, apărut în „Tribuna“ (Nr. 227), necesitatea de a ne îngriji mai dinadins de educația țărăncelor. Raportându-se la faptul cum „Asociațiunea“, în urma curentului de a se da cit mai multă carte țărănimii, a și început a edita așa numita „bibliotecă populară“, dînd și onorare pentru prelegeri populare etc., înțelegînd astfel că »*întărirea poporului nostru în cultură și avere este mîntuirea noastră*«, d-nul Ungureanu arată cum »*femeia română din popor — țărancă română e neglijată; la urcarea nivelului ei cultural până acum nu ne-am prea gîndit*«. Însfîrșit constată că prin ridicarea școlilor de fete la Arad și în alte părți »*aproape numai femeia din clasa cultă a neamului capătă instrucție*« ... Deci, combătînd acest neajuns, d-nul Ungureanu, cu autoritatea de care se bucură, arată cu degetul într'un pasagiu subliniat, că »*trebuie să punem deviza, și opinia publică să înceapă a pretinde, că paralel cu năzuința de a face din femeia cultă română econoamă bună, să grijim ca și țărancă română să devină o econoamă bună și priceptoare pentru casa ei, — adevărat să ne îndreptăm acțiunea noastră culturală și înspre urcarea nivelului cultural și economic al țărancii române, cum se practică cu adevărat la alte popoare mai înaintate*«.

La această vorbă mare, grăită de un om mare, ne ținem de datorie a ne opri și noi cei grupați în jurul „Progresului“ nostru, care, potrivit programului său înaintevestit, se străduiește și el la rîndul său a ajuta cum poate și din cit poate *progresul* poporului nostru sudbănățean.

Subscriem tot ce constată d-nul Ungureanu, și ne închinăm mai ales în fața ideii fundamentale a articolului în chestiune »*că paralel cu instrucțiunea și luminarea părții bărbătești din popor pe terenul economic — să grijim ca în același grad să progreseze și partea femeiască, adevărat numai țărancă română, ci și țărancă română*«.

Ne-ar fi plăcut, însă, că d-nului Ungureanu, de care sîntem îndatinați a asculta ca de un părinte binevoitor, să nu-i fie scăpat din vedere a menționa, între cauzele neajunsurilor sulate, și faptul netăgăduibil că în ceiace privește luxul și simțul de economie, Româncile din „clasa cultă“ ar trebui să fie chiar mai mult admoniate decît țărăncile dela sate. Dacă s'ar pune cineva să măsoare, ar avea de constatat mai multe graduri de necruțare la femeile culte, decît, proporționat, la țărăncile noastre cari, înafară de a fi cu mult mai silitoare, chiar și în greșeala iubirii de strălucire cad, în cele mai multe părți, mîmînd pe cucoanele noastre, cari unele parcă-și fac de cap de luxoase ce sînt. Chiar și în cultură, dacă ne gîndim la adevărata cultură națională, nu știu, zău, cine ar fi mai mult de învinovățit: țărăncile cari

nu gustă poame până nu-și dau de pomană, și le ies înainte cu șofeiu de apă călătorilor, trăind, și acasă și în sat pela șezători, în pace și voe bună, ori cucoanele, cari schimonosindu-se — vorbesc mai stricat românește decît țărăncile, și trăesc mai rău între sine, bîgînd vrajbă și între bărbați, cum se știe, cam pretutîndena prin orașe. Eu unul așa cred, că cultura cucoanelor e cu mult mai deochiată decît a țărăncelor române decî, în proporție, mai multă îngrijorare ne inspiră fenomenul traiului rău al Românilor dela orașe, pricinuit în mare parte de intrigile și îngîmfarea cucoanelor, decît scaderile țărăncelor noastre dela sate, de cari, cum bine-zice d-nul Ungureanu, nimeni nu s'a îngrijit pîn'acum să le înalțe și pe ele, învățîndu-le să știe ferbe și pestetot să-și poarte mai bine și mai cu folos gospodăria casei.

Cine lapdă mai mulți bani din capitalul național pe lux, pe articole cozmice, decî pentru lucruri netrebuitoare: cucoanele ori țărăncile noastre?

Unde se găsec mai multe greșeli: în graiul firesc al țărăncelor, ori al cucoanelor, mai „toaty“ nemțite ori ungrite, cari nu îngădue odată cu capul ca altele „mai inferioare în rang“ — să se „măsoară“ cu ele? Cine produc cu minuțele lor mai multe lucruri manuale cu motive românești: țărăncile, ori cucoanele? Cine au căzut mai afund în păcatul nesporirii: țărăncile, ori cucoanele? Să răspundă cine are curajul să iscăliască „atita nepoliteță“ ca mine:

Dr. I. Georgescu.

FOILETON.

Impresii.

Un vînt rece se strecoară încet printre coana încă vede a arborilor. Frunzele înfiorate șoptesc tainic, tînguindu-se în limba lor misterioasă. Atîta tristeță, atîta duiosie în foșnetul acesta neînțeles. De pe o ramură, verde încă, se aude ciripitul unei păsăruice cu penișoarele zburite de vînt. Însă nu seamănă a cîntec, ci mai mult a tînguire molatică. Printre nouri cenușii ai bolții se ivește curatul albastru de odinioară... A trecut o noapte.

În văzduhul rece al dimineții, arborele din bătătură își leagă podoaba îngălbenită. Ici-colea se vede căzînd citeo frunză. Vîntul neîndurător o zmulge pe aripa sa, o învirte repede-repede pe pămînt, o ridică spre cer, alungîndu-o departe, departe, în locuri străine. O biată de frunză, înpotrivindu-se vîntului brusc, dispăre motolită în tîna potecii. Cu încetul dispăre întreg frunzișul. Arborele rămîne părăsit, cu frunzele goale, sure, îndreptate spre cer, ca în chip de rugăciune. Vîntul trece din nou printre ramurile despoiate, mugînd atît de răutăcios și înfiorător, așezînd apoi la tulpină frunzele istovite, înstrăinate. Coapsa sveltă se îndoae, se frînge...

O simțire neînțeleasă, nedeslușită, mă oprește să calc frunzele împrăștiate... Fiecare dintre ele îmi pare un vis strivit, nimic pentru totdeauna de năpraznicul vînt al sorții... Pe o ramură goală, se tîngue din nou o păsărică părăsită. Cin-

tecul ei duios îmi pătrunde adînc în sufletul meu stăpînit de jale... Vîntul rece al toamnei mă înfioară și pe mine. Îmi strîng mantaua mai bine la corp, spre a mă feri de vînt. Zădarnic, tremur și mi-e frig... atît de frig...

Curtea școlii e plină de copilași. Grăbesc și eu în mijlocul lor. Gălăgia aceia drăgălașă, zburdălnicia naivă, neastîmpărul lor nebunatic, mă răpește des și pe mine în altă lume, în lumea copilăriei. Cu obrăjorii înbujoarați de aerul rece, își continuă jocul lor vioi. Mă așez la un loc potrivit, de unde le urmăresc ușor mișcările pline de viață. Injurul arborelui din curte se grupează tot mai mulți. Gălăgia de odinioară pare a înceta, a se potoli. Curios, mă apropiu de ei. Mai toți privesc în mîna citeo frunză veștejită. Unul mă guraliv mă observă și, tînzîndu-mi frunza îngălbenită, îmi zice: „Mă rog... pică din pom! Tot pică și acuși e gol!“ Și-mi spunea aceasta cu atîta părere de rău... Regretul acesta îl deslușiam pe fața tuturor.

Am tresărit de nedumerirea observată la acești micuți. Oh, de n'ați pătrunde niciodată înțelesul nedumeririi voastre de acum. De ați privi vecinic nepăsătorî căderea aceia a frunzelor... Și steteam și eu în ninsoarea aceia a frunzelor cu viața sfîrșită, cu ochii ațîntiți spre arbore, dar cu tristul înțeles al cuvintelor micuțului...

Bietul arbore e deja despoiat cu totul... Copilașii trec nepăsătorî pe lîngă el, uitînd frunzele căzute. Numai eu îl mai privesc, ascultîndu-l neîncetatul vijăit. Și, dus pe gînduri răzlețe, îmi

părea tînguirea lui fără rost... Căci primăvara îi va reda podoabele răpite de neîndurătorul vînt al toamnei. Frunzișul verde earăși îl va legăna dezmerdător, în adierea razelor de soare. Va sta ca odinioară, svelt, înfrumșețat, sumeț, cu coroana verde de frunziș. Și frunzele îl vor alinta cu foșnetul lor tainic, pe care numai el îl înțelege. La ce dar atîta tînguire?!

Nedumerit stau sub povara acestor impresii. Un gînd vag îmi muncește sufletul: gîndul îmi zboară la aplicarea legilor naturii, în mod atît de neegal între ființele ei!... L. Roșculeț.

Anica.

Era un chef și o voe bună în casa lui Gheorghiuț, de numai conținea nici ziua, nici noaptea!

Dimineața stăpînul se scula din așternut cu ochii roșii, cu gîtlejul uscat și punea mîna pe doniță, să tragă o inghițitură de apă rece.

Ce bine îi făcea apa aceia, — era singura inghițitură de apă ce o bea la zi. Gîndurile i-se limpeziau ca prin farmec; își freca de citevaori fruntea, asupra căreia plutia ca o ceață împovăraătoare — apoi scobora cu înlesnire treptele, să dea porunci slugilor.

— Sculați, măi, ce dracu! Nu vedeți că soarele e sus? Sculați, și mergeți la baie!

Slugile să scormoniau, mormăind în așternuturi, părăindu-le rău de visul ușor al dimineții, ce se spulberă acum, îndată ce-și deschideau ochii.

Ce frumoase erau acele visuri de dimineața,

Societatea noastră teatrală.

Duminecă, la 6. Noembrie n. c. s'a ținut la Brașov adunarea generală extraordinară a societății noastre teatrale, la care s'au prezentat în număr recerut, chiar și membri din îndepărtări.

Prezidentul **Dr. I. Mihu** a relevat în cuvântul de deschidere cum tot în aceeași sală (a gimnazului) Timotei Cipariu a arătat pe vremuri lipsa cultivării limbii românești.

În raportul său, destoinic secretar al Societății **Dr. Iosif Blaga**, motivează temeinic necesitatea modificării paragrafilor 11 și 21 din statute. O comisie, în frunte cu referentul ei **Dr. V. Branște**, propune, ear adunarea primește a se modifica textul §-lui 11 pecum urmează:

„Comitetul se compune din 9 membri, anume din președinte, vicepreședinte, casier, controlor și alți patru membri”.

La §. 21:

„Cînd fondul societății se va urca la o sumă din care s'ar putea realiza înființarea teatrului național român, adunarea generală — convocată anume spue acest scop — va decide, dacă societatea mai are să existe ca atare, sau se constituie o societate anume pentru teatru?”

Se adauge alineatul următor:

„Și pînă atunci, pentru promovarea artei teatrale române în Ungaria, societatea:

a) Va face propagandă în scopul de-a ține treaz interesul pentru teatru și artele înrudite; va distribui burse pentru tineri (de ambe sexe), cari vor studia arta dramatică, muzicală și orice altă artă sau știință în raport cu teatru; va distribui premii și ajutoare pentru piese teatrale bune, și alte opere alese literare sau artistice, în raport cu teatru.

b) Va institui, sau va sprijini una sau mai multe trupe teatrale ambulante și va folosi toate mijloacele morale sau materiale pentru sporirea reprezentațiilor teatrale bune, la Români din patrie.

Pentru cheltuielile administrației curente ale societății și pentru scopurile amintite sub a) și b) însă nu se pot întrebuința, decît 60% din interesele anuale ale fondului, ear restul, pecum și toate taxele incuse dela membri și alte venituri să fie capitalizate”.

Pe baza §-ului 11 modificat, adunarea întregeste comitetul, alegînd, spre bucuria generală a Românilor, pe dd. **Dr. Iuliu Maniu** și **Anton Mocsonyi de Foeni**.

Însfîrșit după citirea și verificarea procesului verbal, președintele închide ședința.

Hotărârile acestei adunări generale ne îndreptățesc la bune nădejdi pentru viitor.

Intr'un ceas bun!

P.

IGIENĂ.

Despre friguri.

Boala cea mai răspîndită la țară este, fără îndoială, frigurile. Nu e sat — mai ales în părțile cîmpului — în care să nu fie mai mulți oameni bolnavi de această boală, și rar întîlnești în aceste părți sătean care cel puțin odată în viața lui să nu fie avut friguri. Este chiar o boală care mai

cînd cel din urmă băeș, ce cîștiga trei pițule la zi, să vedea domn mare, poruncind alaiului de slugi, împrăștiind galbenii, cum ai risipi făina, de mai înainte nu mai avea niciun farmec acum. Cu ochii închiși, vedeau ceva roșu, ce scăpăra într'una, dar nu mai era în stare să prindă vedenia amăgitoare, ce-i mîngăia înainte cu o clipă. Și glasul stăpînului era tot mai stăruitor, tulburîndu-le și această zadarnică încercare de a mai țese tortul fermecat al visului.

Se ridicau din așternuturi, bombănind, îmbrăcîndu-se cu sila, în revărsarea de purpur a zorilor.

Stăpînul stetea în curte, privindu-i cum se strecoară unul cite unul, apoi simția că-i trece ceva prin trup, ceva amețitor, deodată cu aerul proaspăt al răsăritului.

— E prea devreme — își zicea el, și urcînd în odaia lui, se întindea pe canapea, să mai fure un pușor de somn.

Și adormia incurînd obosit de chef de erî, de cel de alaltăeri, — de un șir întreg de chefurî, cari nu să mai isprăviau niciodată...

Se pomenia tîrziu, da să încalce roibul, să plece la bae, așa din trecerere de vreme, cînd vecinul îi ieșea în cale, cu țigara în gură:

— Da' încătrău, vecine?

— Ia' mă duc pîn'aci la bae.

— Și ce cauți tu la bae? Las' să lucre acolo băeșii; să lucre proștii, mă noi sîntem domni.

Gheorghiuț își opri roibul.

— Că bine zici, mă, d'apoî cu ce să omorîm vremea astăzi.

numai la țară se întinde, în orașe fiind foarte rară. Din aceste pricinî este bine ca tot omul să știe cum se ia această boală, cum se vindecă și cum putem să ne apărăm de ea.

Frigurile nu se iau de-a dreptul, dela om, ca și celelalte boli molipsitoare, ci se iau prin mijlocirea țîntarilor. Țîntarul înțeapă pe omul bolnav și-i suge sîngele. Dar în sîngele omului bolnav trăește sămînța bolii. Țîntarul, odată cu sîngele, ia și citeva semințe pe acestea, cari se înmulțesc foarte repede în trupul lui. Un astfel de țîntar, înțepînd un om sănătos, odată cu acul îi vîră în sînge și sămînța frigurilor. Aceasta, ajunsă așa în sînge, începe să se înmulțiască, și se înmulțește, dupăcum îi e felul, în ficcare zi, la două sau la trei zile. Cînd sămînțele acestea ale bolii se fac multe, îl apucă pe om frigurile.

Îi ia întăi cu frig mare, încît tremură zdăvăn, ear înurmă se încălzește peste măsură. Asta ține cam trei-patru ceasuri, timp după care bolnavul începe să asude, de-i curge sudoarea șiroaie. Dupăce înădușeala încetează, bolnavul se simte bine, se scoală și-și poate vedea de treburi. Boala vine ear a doua, a treia, sau a patra zi — după cum îi felul — și-l scutură denou.

Dacă bolnavul nu se caută, frigurile îl scutură mereu, începe a slăbi, se îngălbenește la față, nu mai poate munci, și nu-i mai e aminte de nimic. Uneori se umflă tot, dela cap pînă la picioare, alteori splina se mărește foarte mult, și deaceia bolnavul simte subt coaste, în partea stîngă, o lespede grea.

Cutoatecă frigurile nu sînt o boală atît de grozavă la început, trebuie omul să se caute, căci îl slăbesc tare, așa că nu mai e bun de nimic.

Doftorii au găsit un leac bun împotriva frigurilor: *chinina*, pe care dacă o ia bolnavul, se face desigur sănătos. Dar, pentru a se însănătoșea cineva pe deplin, trebuie să ia în fiecare zi, vreme de o săptămînă, citeun prăfușor cam cu 6 ceasuri înainte de vremea în care deobiceiu îl apucă frigurile.

Stăpînirea a împărțit pretutindenî doftorie de asta, pentru ca tot Românul s'o aibă la îndămină. Se găsește la toate primăriile, la agenții sanitari, la doftorii de plasă și la cei de spital și, orcine n'are decît s'o ceară și o capătă fără nicio cheltuială.

Dar omul înțelept, nu numai că se caută cînd e bolnav, dar caută să se păziască de boală, și pe el și pe ai lui. Și de friguri se poate păzi orcine foarte lesne.

Am spus că țîntarii aduc frigurile. Să ne păzim, deci, de țîntari, stîrpindu-i. Țîntarii știm că trăiesc în bălți, mlaștini, mocirle, c'uncuvînt acolo unde găsesc ape stătătoare. Pentru a-i îndepărta, trebuie să le nimicim aceste locuințe ale lor, cari le înlesnesc creșterea.

Să nu lase omul să stea apa în ograda lui,

ci să-i facă scurgere, căci altfel țîntarii se prăsesc, și odată cu ei vin și frigurile.

La țară, cei din capul comunelor, ca buni gospodari, să caute să sece toate apele stătătoare, cari sînt atît de vătămătoare, înlesnind înbolnăvirea locuitorilor.

Așadar frigurile sînt boală cu leac, de care, prin bună chibzuială, ne putem păzi, dar cari, cînd sînt necăutate, slăbesc grozav pe bolnav.

(N. Rom.)

P. Tomescu.

ECONOMIE.

(Publicăm cu plăcere apelul băncii „Plugarul” din Cacova, adresat într'o cauză atît de însemnată, către fruntașii satelor din Valea Carașului).

Domnule și frate!

De trei ani muncim în liniște, fără reclamă pentru întărirea poporului nostru pe terenul economic, însă în lipsa unei propagande mai mari, trebuie să mărturisim, că pînă acuma, cam fără succesul dorit. Și dacă ne întrebăm, ce e cauza? Nu putem să dăm alt răspuns, decît *neinteresarea* conducătorilor poporului. Căci înzădar se așteaptă la orice instituție de ale noastre, că numai cîțiva bărbați, cari stau în fruntea instituției, să facă tot, așa nîcînd nu putem ajunge la izbîndă, ci trebuie după convingerea noastră, că în fiecare comună să avem citeun bărbat valoros, care cu influința lui personală, să vină întru ajutor.

Deci, fiindcă noi pe d-ta, domnule, de atare bărbat te cunoaștem, îndrăznim cu toată încrederea a te ruga să ne dai sprijinul mult prețuit, ca să putem împărțasi și comuna d-voastre de binele ce-l poate da însoțirea noastră pentru asigurarea de vite.

Așa credem, nu e delipsă să amintim binefacerea, ce rezultă pentru țăranul nostru din asigurarea vitelor, căci fiecare dintre noi a văzut țărani, cari din nenorocirele ce i-s'au ivit între vite, a ajuns la sapă de lemn, a ajuns să-și agoniască pînea cu sudoarea celor două palmi, țărani de cari înainte de paguba suferită, se numărau între fruntașii comunei!

Maî virtos pentru noi, pentru Români, popor numai și numai agricultor, pîntinirea din toate puterile a ramului acestuia de economie, prin eschiderea pagubelor între vite, prin asigurare, prin înființarea diferitelor tovarășii agronomice etc. e o chestie de cea mai mare însemnatate, de care depinde — după credința noastră cea mai firmă — existența, orî neexistența noastră.

Domnule! Ne tot vîităm că țăranul nostru e înapoiat în cultură, e sărac etc. Adevărat! Inșă cauza stagnării noastre nu trebuie să o căutăm la bietul plugar, care n'a avut prilej să-și cîștige alte cunoștințe, decît pe cari le-a moștenit dela moși-strămoși, ci în noi, în conducători, cari în veacul al 20-lea, în era democrației, cînd din toate

— Hai la mine! Am adus un butoi de bere dela Abrud și n'am cu cine-l bea. Să trimitem și după hodnogia și după nănașu, c'or mai veni ei și alții, apoî după amezăi venim la tine, la un păhar de vin.

— Bine!

Gheorghiuț descăleca și dedea drumul călușelului, care știa prea bine încotro avea să meargă. Incepeau cu bere, în coridorul larg, chemînd pe toți trecătorii la un păhar de beutură.

Către amezăi unul din bătrîni se ridică înmuai:

— Berea ca berea, dar vinul e beutură cum se cade.

— Să veniți la mine după prînz, spunea Gheorghiuț, am un vin, de gîndești că-i uleiu, nu alta!

Și abia isprăviau cu prînzul, și tovarășii de chef se întruniau la un păhar de vin bun, care le dedea fiori de plăcere.

S'auzia în curte ținutul metalic al mojerelor, ce vestiau în glasul lor de oțel, belșugul băilor, învremece Anica stetea neînterupt în mijlocul muncitorilor, cu ochii în patru.

— Hai, nevastă, și închină și tu un păhar cu noi, îi striga bărbatul.

— Hai, fină, îi striga nănașul — și toți ceialalți.

Ea stetea însă cu minile proptite pe șolduri, zîmbind chefiilor, și spunîndu-le cu un zîmbet, ce scotea și mai mult la iveală frumuseța ei de buciumană:

— Viu, viu, dar să isprăvesc mai întăi cu băeșii ăștia.

Noaptea tîrziu, cînd glasul beutorilor se amesteca cu cîntecele cîntăreților, de nu mai puteai înțelege nimic, — Anica se străcoară zîmbitoare printre ei, cu o legătură în mină, zîmbind tuturor...

— Bărbate, țî-am adus aurul dela Rodul.

— Bine, muere, pune-l în casa dinainte și hai închină și tu un păhar cu noi.

Reîntorcîndu-se, își potrivea năframa de mătăsă, încercîndu-se zadarnic să priceapă vre-o vorbă din conglăsuirea celor ce-și petreceau. Aveau mutrele roșii, mirosiau a beutură și nu da Dumnezeu în lumea asta...

Ea îi prindea minile cu un zîmbet ușor:

— Bine dragul meu. Hai să ne mai și hodinim acum, că destul a fost!

Să împrăștiau oaspeții încetul cu încetul, bălăbănîndu-se pe trepte, și făcînd mare tărăboi dealungul uliții adormite.

S'a isprăvit însă și cu zilele bune în scurtă vreme.

Mojerele din curțile bogătașilor sunau tot mai a gol, și galbinii se imputîneau dince-ince.

Cîte un chef mai strașnic tof se mai înjgheba, cînd Buciumeniî mergeau la oraș, dar chiotele erau mai potolite și bancnotele nu mai cădeau așa de ușor în talerul țiganului.

— Au sărăcit buciumenii — spunea țiganii în batjocură, învremece roșienii, (cei dela Roșia, din sus de Abrud) începeau să azvîrle dince-ince mai mîndri hirtile de cincî și de zece.

părțile vedem solicitându-se lucru, lucru încontinuu, lucru neobositor pe terenul social-politic, noi nu ne luăm nici atâta povară asupra noastră, că să îmbrățișăm toate instituțiile noastre, cari fiind la progresarea culturală a țaranului nostru, barem în comuna noastră natală, și prin puțină osteneală, să arătăm consătenilor noștri drumul spre înaintare, spre binele material, ca premergătorul binelui cultural.

Domnule! Societatea noastră nu e societate pe câștig, ci e societate pentru ajutor reciproc, și pe atare bază nici nu dorim, să ne extindem mai departe înafară de Bănat. Planul nostru e să extindem binefacerile societății noastre asupra tuturor țaranilor de aici, după aceea, dacă lucrul acesta ne va succeda, să organizăm în toate comunele, unde vor fi vitele asigurate, tovărășii pentru valorizarea laptelui, ouălor, și atunci, așa credem, ai noștri nu vom rămâne cu mult îndărăptul Belgiei, care în modul acesta, în timp de 20 ani, din țara cea mai săracă, a devenit țara cea mai bogată în Europa.

Când dară te rugăm încă odată cu toată căldura frățască, să binevoiești a vorbi cu oamenii din sat, a ține adunări etc. și dacă țaranii din comuna d-voastre, se vor hotărî să-și asigure marva, să binevoiești a ne aviza, ca să putem merge la fața locului pentru efectuarea asigurărilor. În speranță că ne-a succeda a ne câștiga un bun luptător pentru ideile noastre, care se va sili a contribui cu o mică petricică la ridicarea zidului măreț al organizării noastre economice, rămânem, așteptându-ți mult prețuitul d-tale răspuns,

Ca cova, la 6. Noembrie 1910.

Cu salut frățesc:

„Plugarul“ s. p. a.

CRONICA.

Dr. Nicolae Hubianu, originar din Dognecea, a făcut la Budapesta cenzura de avocat. Gratulăm!

Azi, Sîmbătă, petrecere cu dans în sala restaurantului „Novak“ din localitate în beneficiul mesei „Pomul de Crăciun“ a copiilor săraci. Intrarea 1 cor. de persoană. Muzica Bircă.

La 8. Noembrie c. a fost înmormintată soția părintelui *Ioanichie Neagoe*, vrednicul paroh din *Petrovasela* și cunoscut filantrop din acele părți. Ceremonia funebrelă a condus-o, cu mare asistență, protosințelul *Dr. Traian I. Badescu*, rostind în biserică și o cuvîntare plină de învățături creștinești și de mîngăere pentru cei îndurerăți. Odihnească în pace!

Autoritățile au dat în Belgrad peste vagoane ungurești, frumușel văpsite pe sîrbie.

Nu sărăcisera buciumenii — ci numai unii dintre ei.

Cei cu scaun la minte, cari știuseră să adune bani albi pentru zile negre, rîdeau înfundat de fudulia roșienilor. Dar cei cari risipiseră atîta băneț, cu amîndouă minile, stau îngrijiați; nu mai dau pe la oraș — și își făceau slujba de supraveghetori la bae, dar totul era degeaba!

Steaua norocului se ascunsese undeva, departe.

Cînd Gheorghiuț și-a deschis ochii, a rămas înmărmurit. I-se dusesse moșia din brădet, cîteva capete de vite, — și casa lui era împovărată cu multe datorii.

Din belșugul zilelor bune, se pomeni deodată strîmțorât și stingherit și nu știa încotro s'o mai ia și cu cine să se mai sfătuiască.

Stetea zile întregi cu capul în palme, cu privirea perdută — și socotia în gînd zilele până să vină execuția să-l scoată și din casă, asvîrlindu-l în puterea ernii pe uliță... Și se miră cum nevastă-sa nu avea nicio grijă, cașicînd n'ar fi știut nimic de ruina ce avea să se prăbușiască asupra lor. Într-o seară, cînd se întorcea dela bae trudit de moarte, nevasta îl întîmpină cu masa întinsă, cu zimbetul ei biruitor pe buze.

Mîncă, fără să spună o vorbă, înghițind în sec, cu gîndul la neazurile, ce aveau să se prăbușiască încurînd asupra-i.

Într'un tîrziu nevasta scoase de undeva o cană de vin și o puse pe masă.

„Bea, bărbate!“

Joi s'a ținut la Timișoara ședința comitetului central al Reuniunii învățătorilor rom. din Eparhia Caransebeșului, luîndu-se mai multe hotărîri importante ce se vor publica în viitorul număr al „Educatörului“, organul oficial al Reuniunii.

Revistei „La Grande Italia“ din Milano i s'a detras debitul poștal pentru Ungaria.

Pentru îndeplinirea postului de protopresbiter al Bocșei s'a scris concurs în „Foaea Diecezană“, organul oficial al Eparhiei noastre.

Bietul miner *Vasile Manescu*, după ce și-a jertfit viața nenorocindu-se la *Anina* în stabilimentele „Societății“, a fost lăsat de Lună până Mercuri seara la 10 ore, așteptîndu-se după comisia oficială, în hainele lui murdare, ca un animal, fără a fi, barem după moarte, prețuit și el ca om. Ce soartă, Dumnezeule!

La 27. Noembrie c. n. petrecere cu cîntări și dans a Reuniunii femeilor rom. din *Timișoara* în sala dela Fabrikshof.

La *Modoș* agronomul *Ivanov* a omorît pe păstorul *Lazarov*, pentru — un morcov, ce i-l furase din grădină! Cîtă păgînie!

Revista Timișoreană „Zorile“ scrie un prim-articol sub titlul: „Reuniunea femeilor române din Timișoara trage de moarte“. Oare?

Împăratul Germaniei va vizita încurînd Palestina.

Ministrul italian de lucrări publice zice ca pricina altor furtuni e a se căuta în barbaria despoierii de păduri a munților din Italia.

La Brașov prof. *Gh. Chelariu* a rostit un discurs despre *Darwin* și școala sa.

Într'un articol, signat de N. Fulger, „Foaea Diecezană“, discutînd și ea chestia „Inspectorilor generali ai învățămîntului“, zice că „reînființarea postului de inspector al învățămîntului primar a fost controversată din diferite părți“, virînd într'un parantez pe protopopi și dascăli mult-puțin interesați... Așa-a?

Se zvonește din toate părțile că se vor scumpi trenurile în țara noastră.

La Orșova s'a cununat moșneagul de 91 ani *Petru Kondor* cu o fată fină, cu care după nuntă a și pornit în voiaj la București.

Consiliul comunal din *Barcelona* a hotărît să dărîme zidurile dela Mănăstirea Iezuiților d'acolo.

Gheorghiuț făcu ochi mari, pe urmă îi zise cu tristețe:

— Nu mai beau, muere, că nu mai am de unde. Și n'am nici chef!

— Bea, bărbate, cînd îți spun eu!

El o privi încă odată și i-se părea că visează, văzînd-o cum era de îmbrăcată și de înzorzonată.

— Da' bine, muere, nu știi tu, că numai avem nimic? Nu știi, că nici casa asta nu e a noastră?

Femeia clipi din ochii cu șiretenie.

— Nu știi ce vorbești, Gheorghe!

Noi sîntem bogați; mai bogați decum eram înainte...

Și zimbăia întruna, saltîndu-și salbele de argint pe sîn.

— Ai nebunit, muere, ori îți bați joc de mine!

Ea rîdea acum, scoțînd la iveală șireagul dinților ei frumoși.

— Ha! și vezi!

Îl luă de mîna și îl scobori, prin întuneric, în pivniță. Trase cîteva chibrituri pe pările umede, până să dea lumină.

Gheorghiuț privia aiurit, fără să înțeleagă ceva.

Apoi scoase dintr'un ungher un borcan, îl deschise spunînd barbatu-so:

— Aprinde lumina!

El o aprinse cu degetele tremurătoare.

— Ce-î aci, bărbate?

Mulțumită publică.

Tuturor prestațiilor mele prietini, cunoscuți și rudelor, atît din localitate cît și din depărtări, cari din prilejul dureros al perderii prea de timpuriu a iubitei mele soții

ANASTASIA

m'au mîngăiat prin participarea lor la actul înmormîntării, cum și celorce mi-au adresat, cu graiul ori în scris, cuvinte de îmbrăbătare, le mulțumesc din suflet pe calea aceasta, nefiindu-mi cu puțință a le mulțumi și în particular.

Deosebit mulțumesc cu toată smerenia P. S. Sale bunului nostru Episcop *Dr. Miron E. Cristea* care prin delegatul său Cuv. Sa *Dr. Iosif T. Badescu* m'a învrednicit de mîngăere și binecuvîntarea Sa arhierescă; Inalt Prea Cuvioșiei Sale d-nului Arhimandrit *Filaret Musta* pentru mîngăerea sa părintească; Prea Cuv. Sale d-nului *Dr. Iosif T. Badescu*, care însoțit de d-nul referent școl. *Stefan Jianu*, s'a ostenit venind din depărtări spre a-mi alina durerea, participînd și oficiînd la actul înmormîntării, și ridicînd sîntenția momentului dureros prin o predică plină de povețe evanghelice, menite a întări atît dragostea creștinească în popor, cît și inima mea îndurerată, pentru ceiace și poporul și eu îi vom fi vecinic recunoscători.

Mulțumesc și fraților mei preoți cari au slujit pelingă Prea Cuvioșia Sa, precum și corpului învățătoresc din localitate și împrejurime; societății chorale și Reuniunii de înmormîntări, precum și societății pompierilor din localitate, stimaților membri din antestia comunală, oficanților comunali, special d-nului notar *I. Knoll*, corpului jandarmareș și șefului lor. Totastfel le mulțumesc și celorce în durerea mea nemărginită îi voi fi scăpat din vedere, rugîndu-i să mă scuze.

Însfirșit cu toată dragostea părintească mulțumesc poporului adunat în jurul scriului neuitatei mele soții, grăbind cu mic cu mare, tînăr și bătrîn, bogat și sărac, a o petrece la ultimul ei lăcaș. Primiții, iubiții mei, încredințarea că și în viitor cu îndoita dragoste voi lucra pentru binele vostru.

Petrovasela (Românpetre), 26. Octombrie v. 1910.

Ioanichie Neagoe,
paroh și asesor konzistorial.

Editor proprietar: **Gheorghe Jianu.**

Redactor responsabil: **Alexandru Purgariu.**

El căscă ochii mari: își duse degetele la temple, apoi îngînă ca prin vis:

— Aur.

— Dar aici ce-î? îl întrebă nevasta, scoțînd un alt borcan.

— Aur, șopti ca aiurit.

— Și aici și dincolo — și mai e încă, bărbate...

El o privia buimăcit nu putea scoate o vorbă, peurmă se aruncă nebun asupra ei s'o strîngă în brațe. Ea se apară cu amîndouă minile, dar el o strîngea atît de cu putere, încît pe urmă trebui să se lase.

— De unde-î, că până atunci nu te las!

Și, în filăirea luminării de său, femeia începuse să spună, în brațele bărbatului, ce o strîngea cu un cerc de fer: „Vedeam eu, că dacă e după capul tău, nu s'alege nimic din tot câștigul nostru. Și cînd tu risipi ai cu amîndouă minile, eu adunam tot ce puteam, furam dela băeși, din aurul nostru furam, din bogăția noastră, care s'ar fi strecurat întreagă, dacă n'ași fi avut minte eu... Am lăsat să ni-se vîndă totul... să rămînem aproape pe stradă — și eată acum îți spun, bărbate. Bagă-ți mintea în cap! sîntem mai bogați ca oricine din satul nost!

Gheorghiuț simți cum suflarea i-se curmă, cum îl podîdesc lacrimile. Vrea să mai spună ceva, dar vorbele i-se opriau în gîtlej. Spuse abia cu jumătate gură:

Tu, Anică, tu...

(Lucaefărul.)

Al. Ciura.

Totfelul de inserțiuni și reclame se primesc spre publicare în **PROGRESUL** în cele mai avantajoase condițiuni cu prețuri moderate. Reclama e sufletul comerțului. — prin reclamă la progres!

„Sentinela“

instituit de economii și credit ca societate pe acții în Satul-nou (Românpetre),

efectuează toate operațiunile de bancă, cu deosebire acordă împrumuturi ipotecare pe pământuri din părțile Panciovei dela 500—700 coroane de juger. Primește depuneri în Cont-Curent și pe lingă libele cu

— 5% interese —

capitalizate de douăori pe an, după cari plătește și darea. Primește depuneri de o coroană la săptămână cu asigurare pe viață pentru 1000—10000 coroane. Plătiri se pot face prin poștă, în care scop se trimit la cerere cecuri poștali și informațiuni în diferite limbi. Pentru depuneri cu asigurare pe viață se caută agenți în toate părțile.

10-1

Diracțiunea.

10 porunci ale agronomului,

foarte însemnate în economie, le capătă ori cine gratis, franco posta, deci fără nicio cheltuială, cine scrie după ele la **Apotecarul Trnkoczy** în **Laibach**, în Kraina, Austria.

Vindecați beția

până nu ajunge bețivul să vatem legea!

Scapați-l până n'ajunge alcoolul să-î strice sănătatea, putere de lucru și averea.

Alcoholinul este un surogat care face pa bețivi să se îngroziască de beuturi alcoolice.

Alcoholinul este un leac absolut nevătămător care nici la bețivul cei mai mari nu devine rscidiv.

Alcoholinul este cea mai nouă descoperire a științei care a scăpat mii de oameni din mizerie.

Alcoholinul este un preparat ușor, pe care și femeia casei îl poate da bărbatului în mîncarea de dimineața, fără a se putea băga de seamă. De cele mai multeori bețivul nici nu știe de ce nu mai poate dintr'odată suferi beuturile spirtoase, și crede că i-s'a îngrozit fiindcă a beut prea mult, cum se întâmplă de i-se urâște și de o mîncare prea mult gustată.

Alcoholin ar trebui să dea oricare tată fiului său, studentului deși ne prea dedat cu beutura, înainte de a cădea la examen, căci beuturile spirtoase slăbesc creierul. Chiar fiecare om care n'are destulă tărie de voință ar putea să se folosiască de această medicină spre a nu se deda la beutura, prin ceiace își poate și mai bine păstra sănătatea și-și cruța bănișorii. 10-10

Preparatul-Alcoholin constă 10 cor. trimitindu-se banii înainte, ori procurindu-se prin rambursă,

INSTITUTUL DE ALCOHOLIN
Copenhagen 1737 Dänemark.

Epistolele se franchează cu 25 fil., cărțile poștale cu 10 fil.

In „Farmacia bătrînă“ a lui

Max de Knoblauch,

nou renovată, și ajustată modern, serviciu X-6 prompt și culant.

La

Tipografia „Progresul“

— în Oravița —

se capătă

totfelul de tipărituri,

cu prețuri absolut solide.

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosiască **crema americană, pudra americană și săpunul american**, care de-părtează de pe față și de pe mini orceful de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebuintate pîn'acum. Se capătă la: **Apoteca Sfintul Gheorghe în Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein). Prețul unui borcan de cremă americană 1 coroană. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sînt pi-căturile americane. Prețul 1 cor.

Banca „Plugarul“ din Cacova

s'au făcut mari schimbări.

Banca „**Plugarul**“ a devenit adevărata bancă a plugarilor, că ea are la conducere mai mult plugari.

Banca „**Plugarul**“ e unica bancă care conduce gratuit asigurarea de vite a plugarilor.

Împrumuturile cele mai ieftine se pot face la banca „**Plugarul**“ din Cacova.

După depuneri camăta mai mare banca „**Plugarul**“ din Cacova o plătește?

Împrumuturi li-se dau plugarilor de-acum înainte cu următoarele condițiuni:

- a) Pe obligațiune cu intabulare în locul prim cu 6%
- b) Pe cambii " " " " " " 6 1/2%
- c) " " " " " " al doilea " 7%

Depuneri se primesc la „**PLUGARUL**“ dela 1 cor. în sus. Se plătește camăta 5—5 1/2 și 6% după mărimea sumei și după condițiile de depunere. Darea de venit banca o plătește.

Asigurarea de vite Fie care plugar cu suma de 2 fil. după 100 cor. la an, poate să-și asigure vitele încontra pagubelor, ba capătă doctor, oltuit, și medicină, gratuit. Sînt înscriși pînă acum 900 frați plugari din 22 comune. S'au desbăgubit

în anul 1909 pentru boi, vaci, cai, viței la 101 membri în preț de 20 mii cor.

Asigurări de viață se pot face în condiții favorabile la banca „**Plugarul**“.

Acții și Losuri de tot soiul, cumpără banca „**PLUGARUL**“ cu prețurile cele mai mari; cumpără și vinde realități și unelte agronomice.

Vin, răchie foarte bună, de prune, moale sau pre-friptă, se capătă la banca „**PLUGARUL**“.

Spirit rafinat, și spirit pentru preparat răchiu de bucate, se capătă la fabrica băncei „**PLUGARUL**“ în Surducul-mare.